

Handläggare

Johan Johansson Vanhatalo
08-508 26 111

Till

Trafiknämnden
2025-03-20

Nämndens avtal och deras höga kostnader av Sara Svanström (L). Svar på skrivelse

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Peter Granström
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret mottog skrivelse angående nämndens avtal och deras höga kostnader av Sara Svanström (L) vid trafiknämndens sammanträde den 24 oktober 2024. Skrivelsen rör Liberalernas iakttagelser om nämndens ökade kostnader för investeringar under de senaste åren. Ökningen uppfattas vara hänförlig till entreprenadavtal nämnden ingått. Trafikkontoret ombeds att svar på frågor om nuvarande avtalsprocesser, planer för en eventuell översyn, samt hur kontoret arbetar med att hålla nere kostnader i anläggningsentreprenader.

Kontoret delar Liberalernas uppfattning att entreprenadkostnaderna har ökat under de senaste åren. Kontorets uppfattning är att detta till stor del beror på inflation och kostnadsökningar för material som ingår i anläggningsentreprenader, men att det i vissa fall också kan bero på att de kalkyler som legat till grund för besluten har varit för låga. Kontoret arbetar aktivt med att säkerställa att beslutsunderlag i alla skeden ska fånga upp projektens faktiska kostnader och att kontorets kontraktering av entreprenörer sker till marknadsmässiga

priser. Kontoret har i uppdrag att se över alternativa utformningar och utförande vid omdaning av det offentliga rummet, med syfte att nyttja tillgängliga investeringsmedel effektivt.

Bakgrund

Trafikkontoret mottog skrivelsen angående nämndens avtal och deras höga kostnader av Sara Svanström (L) vid trafiknämndens sammanträde den 24 oktober 2024 (Dnr T2024-03129).

Skrivelsen rör Liberalernas iakttagelser om nämndens ökade kostnader för investeringar under de senaste åren. Kostnadsökningen uppfattas vara hänförliga till entreprenadavtal nämnden ingått. Kontoret ombeds att svar på hur nämndens rutiner och avtalsprocesser ser ut idag, om det finns planer att genomföra en översyn, samt hur kontoret aktivt arbetar med att hålla kostnader i anläggningsentreprenader nere.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Kontoret delar Liberalernas uppfattning att kostnaderna för att genomföra anläggningsarbeten ökat under de senaste åren.

Kostnadsökningarna kan följas med nationellt entreprenadindex. De senaste åren har de genomsnittliga kostnaderna avseende varor och tjänster inom anläggningsbranschen ökat med 20-30 %. Detta har medfört att värdet av kontorets tillgängliga investeringsmedel har urholkats.

De generella kostnadsökningarna är dock inte hela förklaringen till att kontorets projekt har blivit dyrare. I vissa fall har det visat sig att kalkylerna som legat till grund för nämndens investeringsbeslut har varit för låga. Detta gäller framför allt för inriktningsbeslut där kontorets underlag för framtagande av kalkyler inte var/är detaljerat till den nivån att alla kostnadsdrivande arbetsmoment är kända. För att undvika detta tillämpar kontoret sedan 2023 högre generella riskpåslag i inriktningsbesluten.

Rutiner när avtal med entreprenörer ingås

Kontorets samtliga inköp föregås av antingen kontorsbeslut på delegation av nämnden, eller beslut i nämnd, vilka i vissa fall även fastställs i kommunfullmäktige. Nämnden handlar dels upp separata entreprenadkontrakt för större arbeten, och vid arbeten upp till 10 mnkr kontrakteras oftast entreprenörer genom i förväg upphandlade

ramavtal. Inför beslut anlitar kontoret en kalkylkonsult som utifrån underlaget från projektören tar fram en uppskattad kostnad för att genomföra arbetet. Denna uppskattning bygger på marknadsmässiga priser. Till denna kostnad läggs ett procentuellt påslag för arbetsmoment som vanligtvis tillkommer och ännu inte identifierats (ex. ledningsarbeten för de bolag som med stöd av avtal har sina ledningar under gatan) samt ett riskpåslag som ska kunna täcka upp kostnader avseende fördyrande arbeten som exempelvis bergschakt och omhändertagande av markföroreningar (som inte kunnat identifieras i projekteringsskedet).

Inför upphandling av ett enskilt entreprenadkontrakt anlitar kontoret en projektör som tar fram ritningar för det som avses byggas och därtill en mängdförteckning som speglar de arbetsmoment och byggnadsmaterial som är nödvändiga för kontraksarbetets utförande. Entreprenören prissätter mängdförteckningen och även en resursprisslista som innehåller en uppskattad volym för resurser som entreprenören kan komma att behöva för att utföra tillkommande arbeten (s.k. ÄTA-arbeten).

Vid upphandling av ett ramavtal prissätter entreprenören en fiktiv mängdförteckning som i så hög grad som möjligt ska spegla de arbetsmoment som ska utföras i kommande avrop från ramavtalet. Mängdförteckningar som ligger till grund för priser i ramavtal bygger på standardiserade typritningar, erfarenhetsvärlden från tidigare ramavtal, samt underlag för de arbeten som planeras.

Vid konkurrensutsatt upphandling av entreprenadarbeten är det vanligast att kontoret använder sig av kvalificeringskrav för att säkerställa kvalitet och leveransförmåga för de entreprenörer som lämnar anbud. Om anbudsgivaren uppfyller kvalificeringskraven utvärderas anbuden till övervägande del enligt lägstaprismodellen.

Finns det konkreta planer med att se över processen när förvaltningen ingår avtal?

Kontoret ser löpande över processen för att säkerställa att den faktiska slutkostnaden för kommande entreprenadarbeten redovisas i framtagna beslutsunderlag. Det är en utmaning att säkerställa att samtliga kostnadsdrivande faktorer är kända och att den tekniska lösningen är tillräckligt klarlagd för att undvika oförutsedda kostnadsökningar mellan inriktnings- och genomförandebeslut samt under entreprenadarbetets genomförande.

Kontoret fortsätter att ständigt utveckla kalkylerings- och riskanalyser inför beslut. Som framgår ovan har kontoret noterat att kalkyler som levereras av de kalkyleringskonsulter kontoret anlitar ibland har varit för låga. Under 2023 började kontoret därför

tillämpa högre generella riskpåslag i projektkalkylerna. I budget för 2025 tilldelades trafiknämnden extramedel för att kontoret ska kunna anställa en egen kalkylresurs. Rekrytering av denna pågår.

Hur avser förvaltningen hålla kostnaderna nere?

Inför upphandling och tilldelning av entreprenadkontrakt har kontoret infört sekretess avseende tillgängliga medel för arbetets utförande. Detta i syfte att undvika incitament till utnyttjande av riskmedel redan i anbudsskedet. I de fall inkomna anbud i en upphandling är högre än det uppskattade marknadsmässiga priset avbryter kontoret vanligtvis upphandlingen.

Kontoret ser löpande över effektiviseringar för att hålla kostnader nere vid genomförandet av entreprenadarbeten. Kontoret har i uppdrag att utreda alternativa utformningar vid ombyggnad av gaturummet, där önskad effekt kan uppnås genom mindre omdaningar.

Slut

Bilagor

1. Skrivelse om nämndens avtal och deras höga kostnader av Sara Svanström (L).